
Vanhusneuvosto

Aika 31.10.2025 klo 12:00 -

Paikka Hyvaks Viitaniemi, Viitaniementie 1A, Aatos-kokoustila

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä
Läsnä	Forssell Olavi	puheenjohtaja, Jämsä
	Heikura Kaija	varapuheenjohtaja, Jyväskylä
	Tynkkynen Marjatta	varapuheenjohtaja, Hankasalmi
	Salonen Maija	jäsen, Joutsa
	Siikaranta Riitta	jäsen, Kannonkoski
	Sallinen Eila	jäsen, Karstula
	Viitanen Anna-Liisa	jäsen, Keuruu
	Rouvinen Marketta	jäsen, Kinnula
	Karstinen Orvokki	jäsen, Kivijärvi
	Korhonen Eeva-Liisa	jäsen, Konnevesi
	Härkönen Tuula	jäsen, Kyyjärvi
	Blomberg Aila	jäsen, Laukaa
	Virolainen Tuomo	jäsen, Luhanka
	Jurvanen Ari	jäsen, Multia
	Seppänen Taito	jäsen, Muurame
	Anjam Shaukat	jäsen, Pihtipudas
	Peiponen Arja-Leena	jäsen, Saarijärvi
	Tattari Markus	jäsen, Toivakka
	Arponen Aino	jäsen, Uurainen
	Linna Sisko	jäsen, Viitasaari
	Piitulainen Maija	jäsen, Äänekoski
Muu	Peränen Nina	esittelijä, palvelujohtaja
	Salakka Hanna	pöytäkirjanpitäjä, hallintosihteeri
	Nykänen Jouko	aluehallituksen edustaja
	Aula Maria Kaisa	aluehallituksen puheenjohtaja
	Tollet Jan	hyvinvointialuejohtaja
	Hyötyläinen Juha	hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan edustaja
	Kokko Sari	turvallisuuslautakunnan edustaja

Käsiteltävät asiat

Asia	Otsikko	Sivu
43	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
44	Pöytäkirjan tarkastus	4
45	Työjärjestyksen hyväksyminen	5
46	Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys 2026 ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2027-2030	6
47	Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian laatiminen	12
48	Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkotyön toinen vaihe	17
49	Keski-Suomen hyvinvointialueen asiakasmaksumuutokset vuodelle 2026	23
50	Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluiden myöntämisen perusteet vuodelle 2026	25
51	Saapuneet postit, vanhusneuvosto	28
52	Muut asiat	29

Vanhusneuvosto

31.10.2025

43

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Vanhusneuvosto 31.10.2025

Hyvinvointialuelain 108 § mukaan muu toimielin kuin aluevaltuusto on päätösvaltainen, kun yli puolet jäsenistä on läsnä. Läsnäoleviksi katsotaan myös ne toimielimen jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen sähköisesti.

Tästä kokouksesta on annettu tieto hallintosäännön 150 ja 151 §:n mukaisesti.

Kirjallinen kutsu on toimitettu sähköisesti vanhusneuvoston jäsenille 23.10.2025.

Päätösehdotus

Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Päätös

Vanhusneuvosto

31.10.2025

44

Pöytäkirjan tarkastus

Vanhusneuvosto 31.10.2025

Hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n mukaan pöytäkirjan tarkastamisesta annetaan tarpeelliset määräykset hallintosäännössä.

Hallintosäännön 169 §:n mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla. Pöytäkirja voidaan tarkastaa ja allekirjoittaa sähköisesti. Toimielin valitsee jokaisessa kokouksessaan kaksi läsnä olevaa jäsentä tarkastamaan kokouksesta laaditun pöytäkirjan siltä osin kuin pöytäkirjaa ei tarkasteta kokouksessa.

Pöytäkirja allekirjoitetaan ja tarkastetaan 7.11.2025 mennessä.

Päätösehdotus

Vanhusneuvosto valitsee pöytäkirjantarkastajiksi Anjam Shaukat ja Arponen Aino sekä varalle Blomberg Aila ja Härkönen Tuula.

Päätös

Vanhusneuvosto

31.10.2025

45

Työjärjestyksen hyväksyminen

Vanhusneuvosto 31.10.2025

Käsiteltävät asiat ilmoitetaan ennalta jaetussa kokouskutsussa ja sen mukana seuranneessa esityslistassa.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimitella toisin päätä.

Päätösehdotus

Hyväksytään työjärjestys esityksen mukaisesti.

Päätös

Vanhusneuvosto

31.10.2025

46

Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys 2026 ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2027-2030

Vanhusneuvosto 31.10.2025

1161/02.00.00/2025

Valmistelija talousjohtaja Aija Suntioinen p. 040 158 9985

Selostus asiasta Keski-Suomen hyvinvointialueen talousarvion 2026 ja toiminta- ja taloussuunnitelman 2027–2030 valmistelu on käynnissä. Aluehallitus antoi vuoden 2026 talousarvion valmistelun suunnitteluohjeet kokouksessaan 24.6.2025 ja talousarvion valmistelun tilannetta on käsitelty aluehallituksessa syyskuun aikana. Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys julkaistiin 8.10.2025.

Keski-Suomen hyvinvointialueen talouden alijäämän kasvu taittuu talousarviovuonna eikä uutta alijäämää enää synny. Hyvinvointialue tekee nollatuloksen vuonna 2026 ja taseen kumulatiivinen alijäämä katetaan aluehallituksen taloussuunnitteluohjeen päätöksen mukaisesti vuonna 2030.

Hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on vuonna 2026 poikkeuksellisen vaativa. Taloussuunnitelmakauden tavoitteena on luoda perusta talouden vakaalle kehitykselle tulevina vuosina. Tämä edellyttää merkittäviä sopeuttamistoimia ja tiukkaa talouden hallintaa koko organisaatiolta. Hyvinvointialueen perustehtävästä, asukkaiden lakisääteisten sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen turvaamisesta kuitenkin edelleen huolehditaan.

Valtiovarainministeriön käynnistämä hyvinvointialueen arviointimenettely jatkuu kesään 2026. Arviointiryhmän tehtävä on arvioida alueen taloudellinen tilanne ja laatia yhdessä hyvinvointialueen kanssa uskottava ja realistinen ohjelma talouden tasapainottamiseksi sekä rakentaa kestävä toimintamalli tulevaisuuteen.

Talous

Keski-Suomen hyvinvointialueen talouden tilanne on hyvinvointialueiden heikoin. Kertyneet alijäämät olivat vuoden 2024 lopussa 255 M€ ja myös vuoden 2025 talous on alijäämäinen. Valtion yleiskatteinen rahoitus ei mahdollista tämänhetkistä palveluiden laajuutta ja palvelutasoa. Palvelujen laajuutta ja palvelutasoa on alennettava rahoituksen tasoa vastaavaksi.

Kustannusten kasvu on taitettava alle hyvinvointialueiden keskimääräisen kustannusten kasvun. Tähän saakka kustannusten kasvu on ollut keskimääräistä suurempaa. Tilanne edellyttää uusista talouden

Vanhusneuvosto

31.10.2025

sopeuttamistoimista päättämistä. Keski-Suomen hyvinvointialueella palvelujen laajuus ja palvelujen piirissä olevan väestön osuus on useissa palveluissa suurempi kuin muilla alueilla. Tämä mahdollistaa palvelujen tasokorjauksen ilman, että asukkaiden yhdenvertaisuus muihin alueisiin verrattuna heikentyy.

Sopeuttamistoimenpiteiden lisäksi hyvinvointialueella on parhaillaan käynnissä myös talouden ennakkoinnin ja johtamisen toimintamallien kehittäminen.

Hyvinvointialueen talouden tasapainottamisen tavoite on, että talous on tasapainossa vuonna 2026 ja kertyneet alijäämät katetaan vuoden 2030 loppuun mennessä. Vuoden 2026 tavoitteena on, että toiminnan rahoitus riittää kattamaan toiminnan kustannukset ja uutta alijäämää ei synny. Tämä edellyttää merkittävää toiminnan mukauttamista käytettävissä olevan rahoituksen tasoon. Vuoden 2027 tulos on suunniteltu ylijäämäiseksi siten, että kertyneiden alijäämien kattaminen saadaan alkuun.

Taloussuunnitelmakauden kustannustason kehittyminen vuoteen 2030 saakka on arvioitu käyttämällä tämänhetkisiä arvioita kustannustason kehitystä kuvaavien indeksien, palkkaratkaisujen ja palvelutarpeen kehityksestä. Arvio valtion rahoituksen kehityksestä vuoteen 2030 saakka perustuu valtiovarainministeriön esittämään hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelmaan ja arvioihin sen jälkeisestä rahoituksen kehityksestä.

Alijäämien kattaminen vuoden 2030 loppuun mennessä edellyttää tämänhetkisen arvion mukaan yli 40 miljoonan euron vuosittaisia uusia sopeuttamistoimia vuosina 2027–2030. Talouden kääntäminen ensin tasapainoiseksi ja sen jälkeen ylijäämäiseksi tapahtuu suunnitelmakauden aikana, mutta siitä huolimatta kertyneitä alijäämiä ei ehditä kattamaan lainsäädännön edellyttämässä aikataulussa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Sopeuttamistoimenpiteet

Talousarvioesitys sisältää sopeuttamistoimenpiteet, joilla tavoitellaan yhteensä 58 miljoonan euron vaikutuksia vuonna 2026.

Sopeuttamistoimenpiteet on valmisteltu sen mukaisesti, että toiminta sopeutetaan vuonna 2026 käytettävissä olevaan rahoitukseen.

Sopeuttamistoimenpiteet koskevat kaikkia toimialoja. Hyvinvointialueen kustannusrakenteessa sosiaali- ja terveyspalvelujen osuus on yli 75 %, joten sopeuttamistoimenpiteitä kohdentuu euromääräisesti eniten näihin palveluihin. Toimialakohtaisten toimenpiteiden lisäksi talousarvion henkilöstömenoihin vaikuttavat hyvinvointialuetasoiset toimenpiteet 5 miljoonaa euroa.

Vanhusneuvosto

31.10.2025

Toimenpiteiden kohdentamisessa on tarkasteltu erityisesti eroja palvelujen laajuudessa ja peittävydessä tai tuotantokustannuksissa verrattuna muihin hyvinvointialueisiin ja toisaalta eroja hyvinvointialueen oman toiminnan eri yksiköiden välillä. Toimenpiteet sisältävät sekä palvelujen tuotannon tehostamisen toimenpiteitä, palveluiden järjestämistavan muutoksia, että palvelujen myöntämisen perusteiden tai sisällön muutoksia. Palvelujen toteutustavoissa, muodoissa ja sijainneissa tapahtuu muutoksia vuoden 2026 aikana, mutta hyvinvointialueen perustehtävästä, asukkaiden lakisääteisten sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen turvaamisesta huolehditaan edelleen.

Toimialojen katsaukset 2026

Konsernipalveluiden toimialalla talousarvio sisältää 11,3 miljoonan euron sopeutustoimenpiteet. Hallinnossa ja tukipalveluissa toteutetaan henkilöstövähennyksiä irtisanomismenettelyin sekä eläkepoistumaa hyödyntämällä. Taloutta sopeutetaan tilapäisesti myös lomautuksilla, jotka painottuvat johto- ja hallintotehtäviin. Tämän lisäksi supistetaan palvelu- ja tarvikehankintoja, lisenssikuluja, sekä koulutus- ja matkustuskustannuksia. Palveluverkko 1.0 ratkaisu ja tilojen vajaakäyttöasteen vähentäminen sekä palveluverkkoratkaisu 2.0 tuovat tilavuokrasäästöt sekä palvelutuotannon tukipalveluiden säästöjä. Smartum työsuhte-etu (100 euroa/työntekijä) jätetään tauolle vuodeksi 2026 talouden tasapainottamiskeinona sekä työterveyshuoltopalveluiden lakisääteisten palveluiden ylittävien palveluiden käyttöä rajoitetaan vuoden 2025 tapaan. Yleislääkäritasoisien työterveyshuollon palvelujen käyttö on mahdollista vasta kun palvelussuhde on kestänyt 6 kuukautta.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa talousarvioesitys sisältää noin 42 miljoonaa euroa sopeutustoimenpiteitä. Toimenpiteet sisältävät palvelurakennemuutoksia, henkilöstövähennyksiä tai henkilöstörakenteen ja -mitoituksen muutoksia, palvelutuotantotavan muutoksia, palveluiden myöntämisen perusteiden muutoksia ja palveluverkkomuutoksia. Merkittäviä palvelurakenteen muutoksia toteutuu lastensuojelun laitoshoidon eri tasojen asiakkuuksien tarpeenmukaisella määrittelyllä ja varhaisen tuen palveluiden painopisteen vahvistamisella resurssia lisäämällä ja oman palvelutuotannon lisäämisellä lastensuojelun laitoshoidossa. Ikääntyneiden palveluissa lisätään yhteisöllisen asumisen muotoa raskaampaa ympärivuorokautisen palveluasumisen tarvetta ehkäisten ja paikka tarvetta vähentäen. Terveystuella avoterveydenhuollon mielenterveys- ja päihdepalveluiden sekä erikoissairaanhoidon psykiatria yhdistetään, toimintaa vahvistetaan purkamalla päällekkäisiä toimintoja ja uudistamalla toimintamallia kokonaisvaltaisesti.

Keskeisenä palveluiden yhteisenä tavoitteena on edelleen kasvattaa digitaalisten palveluiden osuutta, vakiinnuttaa ja laajentaa olemassa olevia sähköisen asioinnin kanavia sekä ottaa rohkeasti käyttöön tekoälyn

Vanhusneuvosto

31.10.2025

mahdollistamia keinoja asiakas ja potilastyössä. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön otetaan tekoälyn mahdollistamia keinoja käyttöön kaikissa niissä toiminnoissa, joissa toimintamalli vapauttaa ammattilaisen aikaa muuhun työhön.

Koko toimialan yhteinen ympärivuorokautinen palvelutuotannon tilannekuva pidetään yllä sosiaali- ja terveyspalveluiden 24/7 tilannekeskuksessa. Tällä toiminnalla tuetaan palveluiden jatkuvuutta ja yhteistyötä sekä lisätään resurssien tehokasta käyttöä normaalioloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa. Koko alueella toimiva 24/7 palvelutuotanto toimii näin koordinoitusti, yhteistyössä ja kustannustehokkaasti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden integraatio, hoito- ja palveluketjutyö, on painopisteenä talousarviokaudella.

Pelastustoimen toimialalla rahoituskehys edellyttää edelleen uusia sopeuttamistoimenpiteitä. Tuottavuutta parannetaan selkeällä johtamisjärjestelmällä, laadukkaalla johtamisella ja toiminta-alueiden palvelutarpeiden mukaisilla henkilöstöresursseinneilla. Tarkastellaan henkilöstömitoitusta ja organisaatorakennetta koko pelastuslaitoksen toiminnan osalta. Pelastustoimen varallaoloon kohdistuvia oikeudellisia ja taloudellisia riskejä vähennetään palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisilla toimenpiteillä. Jyväskylän toimintavalmiuden puutteiden korjaaminen ja siihen liittyviä kustannuksia aiheuttavat toimenpiteet (toimipiste/henkilöstö/kalusto) toteutetaan suunnitelmallisesti vuoden 2026 aikana. Pelastustoiminnan hälytysvasteiden sekä varallaolojen tarkastelulla saadaan säästöjä. Käyttötalouteen ja talousarvion investointiosaan vaikuttavia kalustohankintoja on karsittu ja suunnitelmallisella ajoittamisella saadaan aikaiseksi konkreettisia kustannuksia vähentäviä vaikutuksia vuodelle 2026.

Investointisuunnitelma vuosille 2026–2029 ja 2027–2030

Hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelmaa koskeva esitys tulee toimittaa hyväksyttäväksi kalenterivuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle.

Tarkoituksena on varmistaa, että hyvinvointialue suunnittelee investoinnit taloudellisesti kestävästi siten, että niihin käytettävissä oleva rahoitus riittää ja että hyvinvointialueiden laajoja investointeja koskevat hankkeet suunnitellaan valtakunnallisten strategisten tavoitteiden mukaisesti ja

Vanhusneuvosto

31.10.2025

kustannusvaikuttavasti huomioiden muiden hyvinvointialueiden vastaavat suunnitelmat sekä väestön palvelutarpeet.

Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osasuunnitelmista. Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista

Hyvinvointialueiden investointeja rajoittaa valtioneuvoston vahvistama lainanottovaltuus. Investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kanssa, eli lainanottovaltuuden perusteella otettavaksi suunnitellun lainarahoituksen sekä mahdollisen muun rahoituksen tulee kattaa suunnitelman sisältävät menot. Saatuaan hyvinvointialueen investointisuunnitelman, sosiaali- ja terveysministeriö ja vastaavasti sisäministeriö hyväksyy tai hylkää suunnitelman. Investointisuunnitelma käsitellään kokonaisuutena eli yksittäisiä hankkeita ei käsitellä, hyväksytty tai hylätty.

Esitys Keski-Suomen hyvinvointialueen vuosien 2026–2029 ja 2027–2030 investointisuunnitelmaksi on liitteenä. Keski-Suomen hyvinvointialueen vahvistettu lainanottovaltuus vuodeksi 2026 on nolla euroa. Vuonna 2026 tulorahoituksella ei pystytä kattamaan investointimenoja ja tästä syystä on käynnistetty prosessi hyvinvointialueen lainanottovaltuuden korottamiseksi.

Investointisuunnitelma tulee toimittaa ministeriöille joulukuun loppuun mennessä. Keväällä 2026 valtioneuvosto päättää lainanottovaltuudesta, jolloin hyvinvointialueilla on mahdollisuus täydentää toimittamaansa investointisuunnitelmaa vuoden 2025 tilinpäätöstietojen valmistuttua. Ministeriöt ilmoittavat hyvinvointialueille investointisuunnitelmien hyväksymisistä keväällä 2026. Hyvinvointialueiden on päätettävä talousarvionsa mukaan lukien investoinnit vuoden 2025 loppuun mennessä.

Hoito- ja hoivapalvelujen tuotteistuksen ja laskutuksen perusteet, ostopalvelujen tuotteistuksen ja kauttalaskutuksen perusteet ja muiden palvelujen laskutuksen perusteet

Hallintosäännön 86 §:n mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista talousarvion yhteydessä. Toimialajohtaja päättää toimialallaan hoito- ja hoivapalvelujen, muiden palvelujen, töiden ja tuotteiden suorittehinnat aluevaltuuston hyväksymien yleisten perusteiden pohjalta. Hallintosäännön 22 §:n mukaan viranomainen voi siirtää sille hallintosäännössä määrättyä toimivaltaa edelleen alaiselleen viranomaiselle. Se, jolle toimivaltaa on

Vanhusneuvosto

31.10.2025

edelleen siirretty, ei voi enää siirtää toimivaltaa edelleen. Muutoin maksujen perusteista ja euromääristä päättää tarkemmin aluehallitus.

Liitteenä on esitetty hoito- ja hoivapalvelujen tuotteistukseen, hoito- ja hoivapalvelujen laskutukseen, ostopalvelujen tuotteistukseen, ostopalvelujen kauttalaskutukseen ja muiden palvelujen laskutukseen liittyvät perusteet. Periaatteet ovat pääsääntöisesti vastaavat kuin vuonna 2025.

Talousarvioesityksen käsittely

Talousarvioesitystä käsitellään toimielimissä loka-marraskuun aikana ja ne antavat lausuntonsa esitykseen marraskuussa.

Aluevaltuuston info hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksestä pidettiin 8.10.2025. Talousarvioesitystä käsiteltiin aluevaltuuston iltakoulussa 21.10.2025 ja aluevaltuusto käy lähetekeskustelun talousarvioesityksestä 4.11.2025.

Aluehallituksen talousarvioseminaari pidetään 25.–26.11.2025 ja aluehallitus antaa talousarvioesityksensä 26.11.2025. Aluevaltuusto käsittelee talousarvion kokouksessaan 9.12.2025.

Toimivalta

Hallintosääntö § 27

Esittelijä

Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus

46

Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys 2026 ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2027-2030

Päätös

Liitteet

- 1 Vanhusneuvosto_lausunto_talousarvioesitys_vuodelle_2026
- 2 Keski-Suomen hyvinvointialue talousarvio 2026 ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2027-2030 Hyvinvointialuejohtajan esitys
- 3 Keski-Suomen hyvinvointialue investointisuunnitelma 2026-2029
- 4 Keski-Suomen hyvinvointialue investointisuunnitelma 2027-2030
- 5 Hoito- ja hoivapalvelujen tuotteistuksen ja laskutuksen perusteet sekä asiakaspalvelujen ostojen kauttalaskutuksen ja muiden palvelujen laskutuksen perusteet vuodelle 2026
- 6 Hankintasuunnitelma TA26

Vanhusneuvosto

31.10.2025

47

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian laatiminen

Vanhusneuvosto 31.10.2025

1163/00.01.01.04/2025

Valmistelija

Anu Pihl, strategiajohtaja p. 050 320 4896
Kati Kallimo, toimialajohtaja p. 050 442 2302
Päivi Kalilainen, vastuualuejohtaja p. 050 370 0245
Titta Frantsila, vastuualuejohtaja p. 040 139 6261
Tuija Kovisto, vastuualuejohtaja p. 040 513 5821

Selostus asiasta

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 11 § edellyttää hyvinvointialuetta laatimaan taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian osana hyvinvointialuestrategiaa.

Palvelustrategia on osa hyvinvointialuestrategiaa ja siinä on huomioitava myös järjestämislain 22 §:n mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet, jotka koostuvat toimintaa ja toimintaedellytyksiä koskevista tavoitteista. Uudistetut valtakunnalliset tavoitteet ovat tulleet voimaan toukokuussa 2025, jotka koskevat sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoa että pelastustoimea.

Palvelustrategialla hyvinvointialue päättää lain mukaan järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet huomioiden hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä kustannusvaikuttavuus. Palvelustrategian laadintaan osallistamisesta säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 29 §:ssä. Palvelustrategia on lain mukaan julkaistava julkisessa tietoverkossa.

Palvelustrategian valmistelun tausta

Keväällä 2025 valmistuneessa hyvinvointialuestrategian väliarvioinnissa tunnistettiin tarve vahvistaa toiminnan ja talouden yhteyttä sekä selkeyttää tavoitteiden, seurannan ja raportoinnin kokonaisuutta. Väliarviointi ei varsinaisesti kohdistunut strategian toimeenpano-ohjelmaan, mutta sen läheinen yhteys strategiaan toi esiin kehittämistarpeita myös toimeenpano-ohjelman rakenteessa ja seurannassa.

Toimeenpano-ohjelmaa on tarvittu hyvinvointialueen alkutaipaleella välineeksi yhtenäistämiseen ja muutosjohtamiseen. Toimeenpano-ohjelman laajuuden vuoksi sen seuranta on koettu osin vaikeasti hahmotettavaksi, eikä se ole tukenut strategian arviointia toivotulla tavalla.

Vanhusneuvosto

31.10.2025

Saadun palautteen perusteella ohjelma ei ole myöskään palvellut riittävän hyvin johtamisen ja päätöksenteon tarpeita.

Heikentynyt taloustilanne vahvistaa tarvetta yksinkertaistaa ohjaavia asiakirjoja, tarkentaa tavoitteita ja sopeuttaa toimintaa käytettävissä olevaan rahoitukseen. Näiden syiden perusteella on päädytty uudistamaan strategian toimeenpanoa ja seurantaan laatimalla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021) mukainen **palvelustrategia** hyvinvointialuestrategian tueksi.

Nykyiset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen linjaukset korvataan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021) mukaisella palvelustrategialla, joka määrittää pitkän aikavälin tavoitteet palvelujen järjestämiselle säilyttäen tiiviin yhteyden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen suunnitelman kokonaisuuteen. Palvelustrategia tukee hyvinvointialuestrategian toimeenpanoa, huomioi valtakunnalliset tavoitteet sekä vahvistaa toiminnan ja talouden kokonaisuudesta.

Valmisteluprosessi

Palvelustrategian laadintaa ovat ohjanneet seuraavat aluehallituksen 24.6.2025 hyväksymät periaatteet:

1. Kokonaisuuden valmistelu: Hyvinvointialuestrategia ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia sekä palveluverkkotyön toinen vaihe ovat toisiaan tukeva kokonaisuus, joita valmistellaan rinnakkain ja kokonaisuutena talousarvion kanssa.
2. Talouden vahva yhteys: Palvelustrategia tukee Keski-Suomen hyvinvointialueen strategiassa asetettujen tavoitteiden toteuttamista sekä auttaa sopeuttamaan toimintaa käytettävissä olevaan rahoitukseen. Talousarvion ja talouden tasapainottamisen sisällöt ovat linjassa palvelustrategian kanssa ja ohjaavat sen toimeenpanoa. Valtiolta tulevan rahoituksen taso huomioidaan palvelustrategian valmistelussa.
3. Yksinkertaistaminen ja konkretisointi: Palvelustrategia tarkentaa hyvinvointialuestrategian käytännön toimeenpanoa konkreettisoin tavoittein ja toimenpitein, joita voidaan myös seurata.
4. Kansallisen ohjauksen huomioiminen osana prosessia.

Osallisuus ja vaikutusten arvointi

Palvelustrategian valmistelun aikana kuullaan käynnistämispäätöksen mukaisesti laajasti henkilöstöä, asukkaita ja sidosryhmiä. Osallistaminen on parhaillaan käynnissä ajalla 8.10.- 5.11.2025.

Vanhusneuvosto

31.10.2025

Henkilöstö voi osallistua palvelustrategian valmisteluun sähköisen tiimitehtävän ja henkilöstökyselyn kautta Henkilöstön kanssa käydään myös vastuualueittain vastuualuejohtajan ja/tai palvelujohtajan johdolla keskustelutilaisuuksia.

Asukkaille on tarkoitus pitää yhteensä kuusi asukastilaisuutta, joista kolme Teams-yhteydellä ja kolme läsnäolotilaisuuksina. Lisäksi asukkaille ja sidosryhmille mahdollistaan valmisteluun osallistuminen sähköisen otakantaa.fi alustan kautta. Asukkailla oli myös mahdollisuus antaa palautetta paperilomakkeilla, joita oli jaossa sote-asemilla. Asukasosallisuusraadinn ja asiakastytytyväsyyden kehittäjäryhmän kautta kerätään myös asukkaiden näkemyksiä.

Erityisryhmät kuten maahanmuuttajat, romanit ja lapset tullaan huomioimaan osallistamisessa. Järjestöt, seurakunnat ja palveluntuottajat osallistuivat edellisten lisäksi myös foorumeiden kautta.

Vaikuttamistoimielimet ja lautakunnat tulevat antamaan myös omat lausuntonsa palvelustrategiaan.

Saatujen lausuntojen perusteella arvioidaan myös palvelustrategian vaikutuksia erityisesti alueen väestöön (ihmisvaikutukset), talouteen (talousvaikutukset), hyvinvointialueen henkilöstöön (henkilöstövaikutukset) ja alueen muihin toimijoihin (seutuvaikutukset).

Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiaesitys

Keski-Suomen hyvinvointialueen palvelustrategian tavoitteena on rakentaa ihmislähtöiset, vaikuttavat ja taloudellisesti kestävät palvelut, jotka turvaavat keski-suomalaisen hyvinvoinnin ja terveyden läpi elämänsä. Palvelustrategia linjaa, miten palvelutuotantoa uudistetaan siten, että palvelut ovat oikea-aikaisia, saavutettavia ja yhdenvertaisia sekä vastaavat väestön muuttuvaan palvelutarpeeseen. Palvelustrategia on laadittu vuosille 2026–2030 ja sitä tullaan arvioimaan vuosittain.

Palvelustrategia perustuu Keski-Suomen hyvinvointialueen nykytilan kuvaukseen, jossa on hyödynnetty omien tietolähteiden ja kansallisten tietolähteiden lisäksi THL:n asiantuntija-arviota sekä muita kansallisia lähteitä. Lisäksi nykytilan ja tulevaisuuden haasteiden ymmärtämiseksi on hyödynnetty edellä mainittua strategian väliarviointia ja siihen liittyntä tulevaisuuskatsausta.

Palvelustrategia konkretisoi hyvinvointialuestrategian tavoitteita sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta. Hyvinvointialuestrategian neljä pää tavoitetta määrittävät hyvinvointialueen strategisen suunnan. Näihin strategisiin tavoitteisiin kytkeytyvät palvelustrategian neljä yhteistä tavoitetta. Palvelustrategian yhteiset tavoitteet kiinnittyvät myös

Vanhusneuvosto

31.10.2025

hyvinvointialuestrategian menestystekijöihin (ihmislähtöiset palvelut, kustannusvaikuttavuus, uudistuminen, asukkaat, kumppanuus ja tieto). Näin palvelustrategia toimii käytännön välineenä hyvinvointialuestrategian toimeenpanossa. Se määrittää, miten strategiset tavoitteet toteutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, rakenteissa ja johtamisessa.

Palvelustrategia rakentuu viiden palvelukokonaisuuden ympärille, joita ovat lasten, nuorten ja perheiden palvelut, työikäisten palvelut, ikääntyneiden palvelut, vammaispalvelut sekä terveysterveyst.

Palvelustrategian ihmislähtöiset tavoitteet (lasten, nuorten ja perheiden, työikäisten, ikääntyneiden, vammaisten ja terveysterveysten osalta) tukevat myös hyvinvointialuestrategian päämäärää *”hyvä arki kaikille”*. Ne kuvaavat konkreettisesti sitä muutosta, jota palveluissa tavoitellaan asukkaiden hyvinvoinnin ja arjen sujuvuuden vahvistamiseksi.

Ihmislähtöisten palveluiden lisäksi palvelustrategiaa ohjaa ajatus yhteistyöstä ja kumppanuudesta, hyvinvointialue kehittää palveluja yhdessä kuntien, järjestöjen, yritysten ja asukkaiden kanssa. Tavoitteena on vahvistaa arjen sujuvuutta ja asukkaiden omaa osallisuutta ja vastuuta hyvinvoinnistaan.

Palvelustrategian läpileikkaavana teemana on myös varautuminen ja muutostietä. Palvelut suunnitellaan joustaviksi ja toimintavarmiksi niin, että ne kestävät väestön muutokset, talouden paineet ja mahdolliset häiriötilanteet.

Palvelustrategiaan tällä hetkellä esitettävät tavoitteet ja toimenpiteet ovat esityksen liitteenä. Osallisuuskierroksen edetessä tavoitteet ja toimenpiteet sekä näiden indikaattorit tulevat täsmentymään.

Palvelustrategia ja hyte-ohjelma muodostavat kokonaisuuden

Palvelustrategia muodostaa yhdessä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelman (Hyte-ohjelma) kanssa toisiaan täydentävän kokonaisuuden, joka tukee hyvinvointialueen strategista johtamista. Palvelustrategia ohjaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja taloutta sekä linjaa, miten palvelut järjestetään ja johdetaan. Sen painopiste on palvelujen ihmislähtöisten palvelujen tuottamisessa, rakenteissa ja niiden keventämisessä, resursseissa ja vaikuttavuudessa.

Hyte-ohjelma puolestaan keskittyy asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja ennaltaehkäisevään työhön yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Se tukee alueen yhteistä johtamista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta. Kokonaisuutta vahvistaa alueella tehtävä strateginen yhteistyö, joka kokoaa yhteen kumppanuuksia. Tällä tarkoitetaan suunnitelmallista yhteistyötä kuntien, järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja muiden kumppaneiden kanssa.

Vanhusneuvosto

31.10.2025

Palvelustrategiasta on liitteenä kaksi versiota. Toisessa kokonaisuutta taustoitetaan laajemmin (Liite 1) ja toisessa esitetään vain palvelukokonaisuuksittain palvelustrategiaan liitetyt tavoitteet ja toimenpiteet (Liite 2).

Toimivalta

Hallintosääntö § 27

Esittelijä

Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus

Vanhusneuvosto antaa lausunnon sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiasta.

Päätös

Liitteet

- 7 Vanhusneuvosto_lausunto_palvelustrategia_2025
- 8 Palvelustrategiaesitys, laaja
- 9 Palvelustrategiaesitys, tiivistetty

Vanhusneuvosto

31.10.2025

48

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkotyön toinen vaihe

Vanhusneuvosto 31.10.2025

1163/00.01.01.04/2025

Valmistelija

Järjestämispäällikkö Jarna Virtanen, p. 040 542 0875
Strategiajohtaja Anu Pihl, p. 050 320 4896
Toimialajohtaja Kati Kallimo, p. 050 442 2302

Selostus asiasta

Aluehallitus päätti 28.6.2025 käynnistää palveluverkkotyön toisen vaiheen.

Hyvinvointialueen palvelutuotanto perustuu monikanavaiseen palveluverkkoon, joka muodostuu digitaalisista, liikkuvista, kotiin vietävistä palveluista sekä palveluista fyysisissä toimipisteissä. Palveluverkkotyön tavoitteina on turvata asukkaiden palvelujen saatavuus ja jatkuvuus, huomioiden taloudelliset reunaehdot ja henkilöstön saatavuus.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) edellyttää, että hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava "sosiaali- ja terveydenhuolto *sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan* sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on lisäksi toteutettava *yhdenvertaisesti, yhteensovitetuina palvelukokonaisuuksina* sekä hyvinvointialueen *väestön tarpeet huomioon ottaen* lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä."

Palveluverkkotyön ensimmäinen vaihe

Aluehallitus käynnisti 7.11.2023 (§ 340) sosiaali- ja terveystalouden palveluverkkotyön ensimmäisen vaiheen. Työn perustana olivat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislinjaukset sekä uudistumis- ja tuottavuusohjelmat.

Tarkastelussa olivat kivijalka-, liikkuvat ja digitaaliset palvelut sekä niiden keskinäinen suhde ja tavoitetila. Aluevaltuusto hyväksyi linjausten mukaisen palveluverkon ja sen periaatteet 11.6.2024 (§ 38).

Ensimmäisessä vaiheessa tarkasteltiin seuraavia palveluja:

- sote-asetat
- alueellinen osastotoiminta
- ympärivuorokautinen asuminen
- perhekeskuspalvelut

Vanhusneuvosto

31.10.2025

- ikääntyneiden päivätoiminta

Muiden palvelujen osalta laadittiin tiivistetty kuvaus palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä palveluverkon kehittämisestä.

Ensimmäisen vaiheen palveluverkkopäätöksessä linjattiin, että sote-palveluita tuotetaan eri kokoisissa ja palveluiltaan sekä aukioloajoiltaan eri laajuisissa toimipisteissä. Laajemmissa toimipisteissä (alueelliset sote-keskukset ja seudulliset sote-asemat) moniammatilliset palvelut ovat kattavammat. Sote-palvelupisteillä tuetaan palveluiden saatavuutta pitkien etäisyyksien vuoksi.

Ensimmäisessä vaiheessa korostuivat:

- toiminnan uudistaminen
- toimintavarmuuden parantaminen
- henkilöstön saatavuuden turvaaminen

Ensimmäinen vaihe toimi myös lähtökohtana vuoden 2024 vuokrasopimusneuvotteluille. Valmistelu toteutettiin kaksivaiheisesti laajalla osallistamisella. Mukana oli hyvinvointialueen työntekijöitä, toimielimiä, kuntia, asukkaita, sidosryhmiä ja kumppaneita. Lisäksi tehtiin laaja vaikutusten ennakoarviointi ja hyödynnettiin NHG:n (Nordic Healthcare Group) asiantuntijatukea. Ensimmäisen vaiheen toimeenpanon raportointi on osana toisen vaiheen palveluverkkoesitystä (liite 1).

Toinen vaihe: palveluverkkoesitys 2025

Käynnistäminen

Palveluverkkotyön toisessa vaiheessa valmistellaan palveluverkkosuunnitelma vuosille 2026–2030.

Palveluverkkotyön ensimmäisessä vaiheessa linjattiin, että toinen vaihe aloitettaisiin keväällä 2026, jolloin tehtäisiin "päätöksiä vuodelle 2027 ja tarkennuksia palveluverkkosuunnitelmaan vuoteen 2030 asti."

Hyvinvointialueen heikentynyt taloustilanne on kuitenkin lisännyt painetta aikaistaa toisen vaiheen valmistelua. Myös vuoden 2025 talousarviossa todettiin, että toimenpiteet vuokratyövoiman hallinnassa, tilakustannusten vähentämisessä sekä henkilöstön riittävyyden varmistamisessa voivat edellyttää suunnittelun nopeuttamista. Jotta palveluverkkotyön toisen vaiheen toimeenpano voi alkaa vuoden 2026 alusta, valmistelu on tehtävä vuoden 2026 talousarvion laadinnan yhteydessä.

Tavoitteet ja periaatteet toisessa vaiheessa

Vanhusneuvosto

31.10.2025

Palveluverkkotyön toisessa vaiheessa tavoitteena on järjestää asukkaiden palvelut siten, että kustannustaso sopeutetaan rahoituksen tasolle niin kiinteistöjen kuin toiminnankin näkökulmasta.

Tavoitteena on varmistaa, että palvelut vastaavat asukkaiden palvelutarpeeseen ja ovat taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäviä sekä valtakunnallisen ohjauksen mukaisia ja näiden kautta luodaan edellytykset laadukkaalle, saavutettavalle ja vaikuttavalle palveluverkolle koko Keski-Suomessa. Aluehallituksen käynnistäessä palveluverkkotyön toista vaihtetta 28.6.2025 se päätti myös periaatteet palveluverkkotyölle ja ne voidaan tiivistää:

1) Taloudellisesti kestävä ja tietoon perustuva palveluverkko

- Kustannus- ja palvelutason sopeuttaminen käytettävissä olevaan rahoitukseen.
- Palveluverkon ja palvelutuotannon uudistaminen.
- Kaikissa palveluissa tunnistetaan kustannustehokkaat ja vaikuttavat tuotantotavat.
- Muutokset toimintaympäristössä, lainsäädännössä tai rahoituksessa voivat vaikuttaa palveluverkon linjauksiin, jolloin niiden vaikutukset tulee arvioida ja tarvittaessa viedä uudelleen päätöksentekoon.
- Palvelutarpeen muutoksiin varaudutaan ennakoivasti.
- Käytettävissä oleva tieto yksikkökustannustannuksista ja laadusta päätöksenteon tukena

2) Uudistuva, monikanavainen toiminta eri aluetasoilla

- Toimintamallien uudistamista jatketaan osana palveluverkon kehittämistä: Palveluverkkotyö pohjautuu toiminnan ja toimintamallien uudistamiseen ja kehittämiseen
- Monikanavaisuus: Palveluja tuotetaan joustavasti fyysisissä toimipisteissä, kotiin vietävinä, liikkuvina sekä digitaalisina palveluina. Liikkuvien palvelujen konseptia täsmennetään.
- Eri aluetasot: Palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta arvioidaan alue-, seutu- ja paikallistasolla sekä yksittäisten toimipisteiden mutta myös liikkuvien palvelujen näkökulmasta. Toimipisteet vaihtelevat kooltaan ja palvelutarjonnaltaan.

3) Kansallinen ohjaus

- Valtion antama ohjaus (esimerkiksi muutostukikeskustelu, vuosittaiset hyvinvointialueneuvottelut, valtakunnalliset tavoitteet), esimerkiksi ikääntyneiden palveluiden ja vuodeosastopalveluiden osalta sekä lastensuojelun osalta otetaan huomioon sekä palvelustrategian että palveluverkkotyön valmistelussa.

4) Tilojen turvallisuus ja tehokas käyttö

Vanhusneuvosto

31.10.2025

- Tilojen käyttöä optimoidaan, yhteiskäyttöä lisätään edelleen mahdollisuuksien mukaan ja tarpeettomista tai toimintaan soveltumattomista tiloista luovutaan.
- Tilasuunnittelussa varmistetaan turvalliset ja tarkoituksenmukaiset tilat sekä henkilöstölle että asukkaille.

Osallisuus ja vaikutusten arviointi

Palveluverkkotyön toisessa vaiheessa osallistetaan asianmukaisia tahoja, kuten kuntia ja muita sidosryhmiä sekä henkilöstöä. Lisäksi siinä hyödynnetään ensimmäisen vaiheen palveluverkkotyöstä saatua laajaa palautetta ja materiaalia ja edellä mainittua strategian väliarviointia ja siihen liittyntä tulevaisuuskatsausta.

Palveluverkkoesityksestä tehdään vaikutusten arviointi kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen, alustava vaikutusten arviointi tehtiin virkavalmisteluna ja julkistettiin osana palveluverkkoesitystä. Vaikutusten arviointia tullaan täydentämään lausuntokierroksen palautteella.

Tiivistelmä esitetyistä muutoksista

Palveluverkko työn toisen vaiheen pohjaesitys on julkaistu 8.10.2025. Palveluverkkotyö liittyy kiinteästi Keski-Suomen hyvinvointialueen palvelustrategian valmisteluun sekä talousarvion 2026 valmisteluun. 8.10.2025 julkaistun esityksen keskeiset nostot voi esittää seuraavasti:

1. Keski-Suomen hyvinvointialueella säilytetään alueellisesti kattava palvelujen verkosto. Palvelutarpeen kasvu edellyttää uusia toimintamalleja. Liikkuvia palveluja täydennetään hyvinvointialueen palveluissa. Palvelujen aukioloaikoja tavoitellaan laajennettavan ja asukkaiden vapautta käyttää eri toimipisteitä lisätään jatkossa. Digitaalisia palveluita kehitetään edelleen.
2. Terveysasemapalveluja tarjotaan sosiaali- ja terveyskeskuksissa, sosiaali- ja terveysasemilla ja sosiaali- ja terveyspalvelupisteissä. Sosiaali- ja terveyskeskuksessa on laajin moniammatillinen palveluvalikoima, laajat aukioloajat sekä kiirevastaanotto, joka palvelee myös iltaisin ja viikonloppuisin. Osaan fyysisistä toimipisteistä tulee muutoksia; yhteiskäyttöisiä tiloja otetaan käyttöön ja liikkuvia toimintamalleja lisätään.
3. Suun terveydenhuollon palveluja kootaan nykyistä suurempiin ja toiminnallisesti vahvempiin yksiköihin.
4. Alueellisessa osastotoiminnassa akuuttihoito-osastopaikkoja lisätään pääsääntöisesti laajan palvelun sosiaali- ja terveyskeskusten yhteyteen, joissa kiirevastaanotto toiminta sekä tukipalvelut kuten kuvantaminen ja laboratoriopalvelut ovat kattavammin, jotta voidaan välttää asiakkaan

Vanhusneuvosto

31.10.2025

siirtoa paikasta toiseen. Näin voidaan turvata henkilöstön osaaminen, palvelun laatu ja potilasturvallisuus. Neljästä osastosta luovutaan.

6. Ikääntyneiden palveluita kehitetään kokonaisuutena, jolloin tavoitteena on vahvistaa kevyempiä palveluita ja vähentää raskaiden palveluiden käyttöä. Osasta ikääntyneiden ympärivuorokautisen pienistä asumisen yksiköistä luovutaan.

7. Neuvolapalveluissa toimintamallin muutos mahdollistaa paikallisten tilojen joustavamman käytön. Osa neuvolapalveluista toteutetaan sosiaali- ja terveysasemien yhteydessä, joissa on laajemmat aukioloajat ja palvelutarjonta.

8. Perhekeskuksien toimintaa kehitetään edelleen tiiviissä yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa yhteisövaikuttavuuden keinoin.

9. Ikääntyneiden päivätoiminnan kokonaisuudessa kehitetään seniorikeskustoimintaa edelleen yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa.

Aikataulu – päätöksenteko ja lausuntokierros

Hyvinvointialueen strategian, palvelustrategian ja sosiaali- ja terveyspalveluiden palveluverkkotyön toisen vaiheen viranhaltijaesitys valmisteltiin ja julkiastiin samaan aikaan Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksen kanssa, 8.10.2025 ja kokonaisuus on aluevaltuuston päätöksenteossa 9.12.2025.

Projektikokonaisuuden poliittisesta ohjauksesta vastaa aluehallitus. Lausuntoaikana 8.10.2025-5.11.2025 kuullaan hyvinvointialueen eri toimielimiä, lisäksi tullaan pyytämään laajasti lausunnot myös alueen kunnilta, asukkailta ja hyvinvointialueen henkilöstöltä sekä muilta toimijoilta.

Talous

Palveluverkkoesitys sopeuttaa hyvinvointialueen taloutta 18,6 M€

Toimivalta

Hallintosääntö § 27

Esittelijä

Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus

Vanhusneuvosto antaa lausunnon sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkotyön toisen vaiheen esityksestä.

Päätös

Vanhusneuvosto

31.10.2025

Liitteet

- 10 Vanhusneuvosto_lausunto_palveluverkko_2025
- 11 Sosiaali- ja terveystalveluiden palveluverkkoesitys vaihe 2, 28.10.2025
- 12 Sosiaali- ja terveystalveluiden palveluverkkoesitys vaihe 2, tiivistetty, 28.10.2025

Vanhusneuvosto

31.10.2025

49

Keski-Suomen hyvinvointialueen asiakasmaksumuutokset vuodelle 2026

Vanhusneuvosto 31.10.2025

1673/02.01.00/2025

Valmistelija

asiakasmaksupäällikkö Anna-Kaisa Mäkelä p. 046 921 3376.

Selostus asiasta

Keski-Suomen hyvinvointialue valmistelee asiakasmaksuihin muutoksia 1.1.2026 alkaen. Sosiaali- ja terveyspalveluiden tasasuuruisiin maksuihin sekä sosiaalihuollon alaisten maksujen perusteena käytettäviin tuloarajoihin sekä vähimmäiskäyttövaroihin ennakoidaan tulevan lainsäädäntöön perustuvia indeksikorotuksia. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriössä on valmistelussa muutos käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksua koskien. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietyistä sosiaali- ja terveydenhuollon käyttämättä ja peruuttamatta jätetyistä palveluista perittävää enimmäismaksua korotettaisiin. Tällä hetkellä käyttämättä jääneen palvelun enimmäismaksu on ollut 56,70 euroa, ja korotuksen jälkeen se olisi 73,70 euroa. Ehdotettu lakimuutos tulisi voimaan 1.1.2026.

Keski-Suomen hyvinvointialueella on valmistelussa myös muita harkinnanvaraisia asiakasmaksumuutoksia. Esitetyt muutokset perustuvat pääsääntöisesti siihen, että hintoja on tarkasteltu vastaamaan paremmin niistä aiheutuvia kohonneita kustannuksia.

Erikoissairaanhoidossa esitetään käyttöön otettavaksi käynnin korvaavan puhelun asiakasmaksu, joka vastaisi lähipalveluna tuotetun palvelun maksua.

Sosiaalihuollon alaisissa palveluissa esitetään korotuksia mm. ylläpitomaksuihin sekä omaishoidon virkistysvapaan hintaan. Tukipalvelujen osalta esitetään korotuksia kuntouttavan päivätoiminnan ja omaishoidon päivätoiminnan maksuihin, hygieniapalvelun maksuun, omaehtoisen kuntosaliharjoittelun maksuun, kuljetusmaksuihin sekä yhteisöllisen asumisen tarvikepakettiin. Uutena asiakasmaksullisena palveluna ehdotetaan käyttöönotettavaksi avainlaatikkoa kotihoidon asiakkaille. Aikuisten sosiaalipalveluiden osalta ehdotetaan lyhytaikaisesta ja kiireellisestä tilapäisestä asumisesta perittäväksi vuorokausimaksua. Lisäksi vammaispalveluissa esitetään muutosta harkinnanvaraiseen liikkumisen tukeen, mikäli henkilö ei täytä vammaispalvelulain mukaisia liikkumisen tuen myöntämisen kriteerejä sekä esitetään käyttöönotettavaksi peruuttamatta jääneen palvelun maksu lyhytaikaisen huolenpidon palveluissa.

Vanhusneuvosto

31.10.2025

Pelastustoimen osalta esitetään asiakasmaksuhinnastoon korotuksia vastaamaan paremmin kohonneita kustannuksia sekä keskimääräistä valtakunnallista hintatasoa.

Hallintosäännön 86§:n mukaan aluevaltuusto päättää asiakasmaksujen yleisistä perusteista. Lautakunnat päättävät hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista sekä niiden määräämisestä, alentamisesta ja perimättä jättämisestä toimialueellaan.

Toimivalta

Hallintosääntö § 27

Esittelijä

Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus

Keski-Suomen hyvinvointialueen asiakasmaksumuutokset merkitään vanhusneuvostolle tiedoksi.

Päätös

Vanhusneuvosto

31.10.2025

50

Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluiden myöntämisen perusteet vuodelle 2026

Vanhusneuvosto 31.10.2025

1657/05.00.00/2025

Valmistelija strategiaohtaja Anu Pihl, p. 050 320 4896

Selostus asiasta **Yleistä****Yleistä**

Palveluiden myöntämisen perusteet ovat asiakirjakokonaisuus, jossa kuvataan millaisia sosiaalihuollon palveluita Keski-Suomen hyvinvointialue järjestää ja millä perusteella palveluita myönnetään. Sosiaalihuoltolaki 33 § edellyttää, että myöntämisen perusteet on julkaistava helposti saavutettavalla ja ymmärrettävällä tavalla. Palvelujen myöntämisen perusteiden kautta tuodaan avoimesti esille se, millaisilla perusteilla asukas voi saada kyseistä palvelua.

Palveluiden myöntämisen perusteilla turvataan ennen kaikkea sitä, että hyvinvointialueen järjestämät palvelut myönnetään yhdenmukaisesti hyvinvointialueen asukkaille riippumatta siitä missä he asuvat. Yhtenäiset myöntämisen perusteet tukevat työntekijää päätöksenteossa ja päätösten perustelemissa. Yhtenäiset palveluiden myöntämisen perusteet vaikuttavat myös asiakkaiden palveluihin ohjautumiseen, palveluiden oikea-aikaisuuteen, palveluiden saatavuuteen sekä hyvinvointialueelle aiheutuviin kustannuksiin.

Sosiaalipalveluiden myöntäminen perustuu palvelujen myöntämisen perusteiden lisäksi aina palvelutarpeen arviointiin, asiakassuunnitelmaan ja näiden perusteella tehtyihin viranhaltijapäätöksiin, joihin voi myös hakea muutosta.

Palveluiden myöntämisen perusteita tarkastellaan vuosittain. Kokonaisuuteen 1.1.2026 kuuluvat:

- ikääntyneiden asumispalveluiden myöntämisen perusteet
- kotihoidon myöntämisen perusteet
- tukipalveluiden myöntämisen perusteet
- lastensuojelun perhehoidon myöntämisen perusteet
- mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluiden myöntämisen perusteet
- vammaisten ja ikääntyneiden perhehoidon myöntämisen perusteet
- lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisen perusteet
- sosiaalisen luoton myöntämisen perusteet

Vanhusneuvosto

31.10.2025

- täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisen perusteet
- vammaispalvelulain soveltamisohje
- työosuusrahojen myöntämisen perusteet
- sosiaalihuoltolain mukaisen työtoiminnan myöntämisen perusteet
- tukiperhetoiminnan sekä tukihenkilötoiminnan myöntämisen perusteet **(uusi asiakirja)**
- kuntouttavan työtoiminnan myöntämisen perusteet **(uusi asiakirja)**
- sosiaalisen kuntoutuksen myöntämisen perusteet **(uusi asiakirja)**

Osaan asiakirjoista ei esitetä oleellisia muutoksia vuodelle 2026. Osa muutoksista on lähinnä stilistiä ja niitä esitetään tehtäväksi sen vuoksi, että muutokset selkeyttävät asiakirjaa. Osa esitettävistä muutoksista johtuu lainsäädäntömuutoksista. Osassa asiakirjoista taas on tehty tarkastuksia, joilla tuetaan palvelurakenteen keventämistä ja talouden sopeuttamista ja tavoitteena on kohdentaa palveluita sinne, missä tarvetta on enemmän. Lisäksi on valmisteltu kolme kokonaan uutta palvelujen myöntämisen perusteet asiakirjaa.

Vanhusneuvoston esityslistan liitteenä ovat luonnokset palveluiden myöntämisen perusteiksi. Hyväksytyt asiakirjat julkaistaan Keski-Suomen hyvinvointialueen verkkosivuilla sen jälkeen kun hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta on hyväksynyt ne.

Vanhusneuvostolta toivotaan lausuntoa ainakin viiteen päätösesityksessä esitettyyn palveluiden myöntämisen perusteeseen. Erityisesti näkemyksiä toivotaan seuraaviin asiakirjoihin

- 1) ikääntyneiden asumispalveluiden myöntämisen perusteet
- 2) vammaisten ja ikääntyneiden perhehoito;

Hallintosäännön 18 § mukaisesti hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta päättää palveluiden myöntämisen perusteista.

Toimivalta

Hallintosääntö 27 §

Esittelijä

Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus

Vanhusneuvosto antaa lausunnon seuraavista palveluiden myöntämisen perusteista vuodelle 2026: 1) Ikääntyneiden asumispalveluiden myöntämisen perusteet

Vanhusneuvosto

31.10.2025

- 2) vammaisten ja ikääntyneiden perhehoito
- 3) Kotihoidon myöntämisen perusteet
- 4) Tukipalveluiden myöntämisen perusteet

Päätös

Liitteet

- 13 02 Ikääntyneiden asumispalveluiden myöntämisperusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 14 03 Kotihoidon myöntämisperusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 15 04 Tukipalveluiden myöntämisperusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 16 05 Lastensuojelun perhehoidon toimintaohje 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 17 06 Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kotiin tarjottavien ja asumispalveluiden myöntämisperusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 18 07 Perhehoidon toimintaohje - vammaisten ja ikäihmisten perhehoito 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 19 08 Sosiaalihuoltolain mukaisen lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisperusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 20 09 Sosiaalisen luoton myöntämisperusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 21 10 Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisperusteet ja soveltamisohje 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 22 11 Vammaispalvelulain ja -asetuksen soveltamisohje sekä erityishuollon myöntämisperusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 23 12 Sosiaalihuoltolain mukaisen työtoiminnan myöntämisen perusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 24 13 Työosuusrahojen myöntämisperusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 25 14 Tukiperhetoiminnan ja tukihenkilötoiminnan myöntämisen perusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 26 15 Kuntouttavan työtoiminnan myöntämisen perusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä
- 27 16 Sosiaalisen kuntouksen myöntämisen perusteet 1.1.2026 alkaen, muutokset näkyvillä

Vanhusneuvosto

31.10.2025

51

Saapuneet postit, vanhusneuvosto

Vanhusneuvosto 31.10.2025

731/00.02.05.01/2024

Valmistelija palvelujohtaja Nina Peränen, p. 050 594 6783

- Tutkijatohtori Kirsi Keskisen yhteydenotto

Esittelijä Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus Merkitään tiedoksi.

Päätös

Vanhusneuvosto

31.10.2025

52

Muut asiat

Vanhusneuvosto 31.10.2025

Päätösehdotus

Merkitään muut asiat tiedoksi.

Päätös